

rbl. 1.12



arhitekti pilguga



mart
port





ARHITEKTI
PILGUGA
INGLISMAAL

ARHITEKTI
PILGUGA
INGLISMAAL

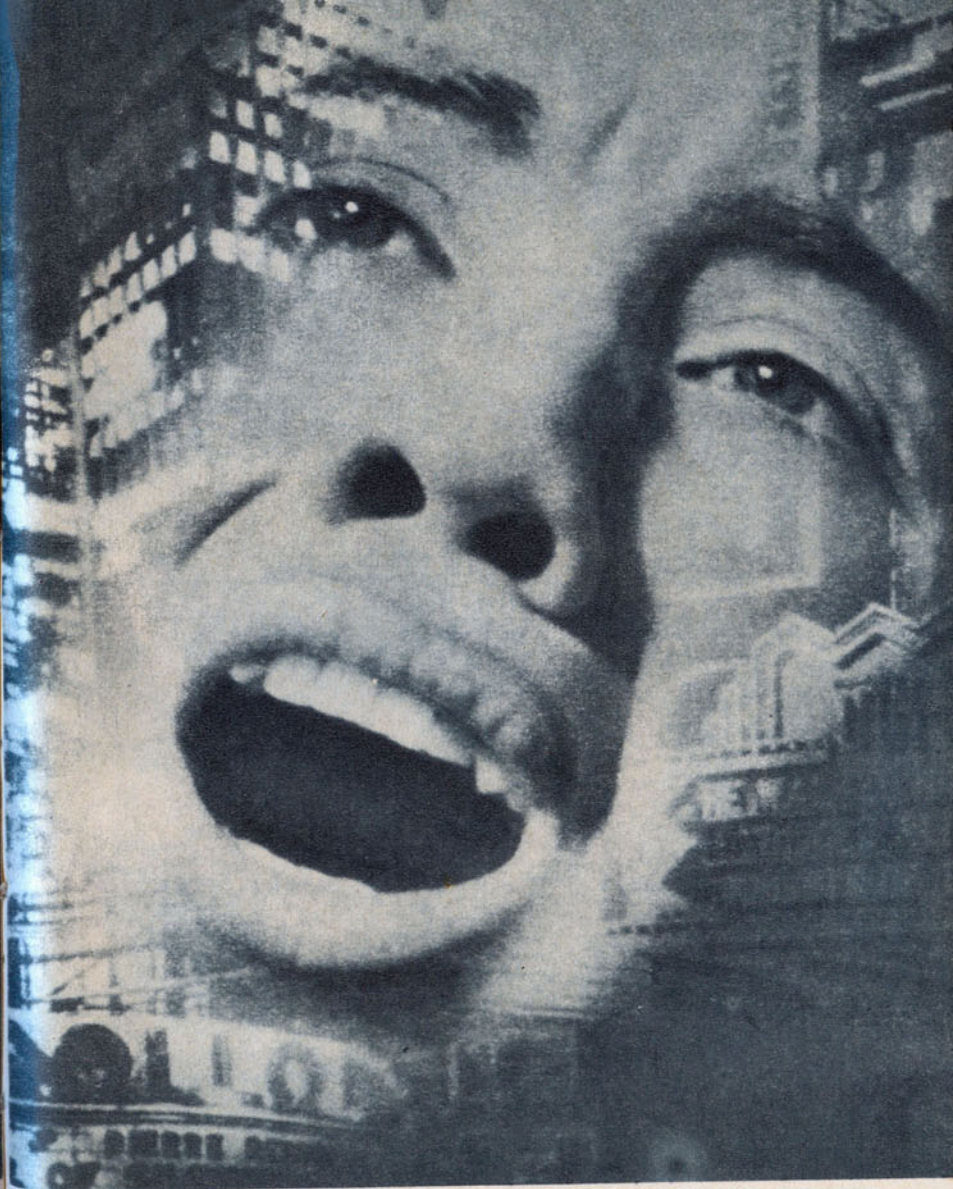
ARHITEKTI PILGUGA INGLISMAAL

MART PORT

ARHITEKTI
PILGUGA
INGLISMAAL

„EESTI RAAMAT“ · TALLINN 1966

Kui noortel puuduvad ideaalid, peavad neid asendama iidolid





Beatle'ite lend kulges
ettearvestatule
hämmostavalt lähedast
trajektoori mööda



Meie Inglismaal viibimise ajal läkitati orbiidile laulvate, trummi taguvate ja kitarri mängivate noorte kvartett «Beatles», kelle fenomenaalsest edust kõlab kõmu tänapäevani.

Sellegi kvarteti lend kulges ettearvestatule häämas-tavalt lähedast trajektoori mööda.

Peaminister Douglas Home kõneles 1700 konservatiivselt meelestatud noore valija koosolekul:

««Beatles» on meie salarelv! Neist alates ei eksisteeri Inglismaal enam dollarikriisi.»

Prints Philip, Edinburghi hertsog, vastab ajalehe «Paris Match» küsimusele, kas «Beatles» kujutab enesest kasulikku nähtust, ühesilbiliselt:

«Jah!»

Ainuüksi USA *teenager*'id maksid 1964. aasta jooksul kvarteti heliplaatide eest üle 50 miljoni dollari.

Beatle'ite kvartetti järeleaimavaid džässigruppe on Inglismaal juba üle 5000. «Beatles'-fan-club'il» on üle 50 000 liikmemaksu maksva liikme. Liverpooli «Cavern Club'il», kus kvartett 1959. aastal alustas täiesti tundmatuna oma esinemisi, on nüüd üle 18 000 liikme.

Paljud *mod*-gruppide liikmed olevat vahetanud taskutes kõlisenud valusalt peksvad jalgrattaketid ja kasteedid kitarride vastu. Liverpooli politseiülem on rahul:

«Kui mul oleks raha, ma ostaksin igale linna noorukile kitarri!»

Tõepoolest — viimasel ajal olevat *judy*'de juures teravatämbriksed laulud ja kuumad kitarriorütmid kaugetl kõrgemas hinnas kui siniseks löödud silmad või kipslahastesse seotud käsivarred.

Beatle'ite iga esinemist peavad kaitsma vähemalt 300 kumminuiadega varustatud politseinikku. Saali täitvad tuhanded noored satuvad esimesi helisid kuuldes ekstaasi ja ähvardavad lavale tungida.

«Royal Albert Hallis» toimunud kontserdil istus esimestes ridades peaaegu kogu kuninglik perekond, piiratuna õukonna liikmetest. Lavalt hüüdis viimase võimaluseni täiskiilutud tohutu suurde saali üks kvarteti liikmeist, Paul McCartney:

«Teie seal tagumistes ridades võite kaasa laulda. Härrased siin eespool kõlistavad teemantel!»

Neli Liverpooli urgaselamutes üleskasvanud noorukit ujuvad peaaegu kaelani kuulsuses ja rahas. Ent nad oleksid väga kergesti võinud tänapäevani edasi mädida mõnes eeslinna džässikeldris, kui neid ei oleks hädasti vajatud.

Nad ise peavad endid esialgu veel kangelasteks. Tegelikult on kvarteti liikmed ainult marionetid.

Nende poolt loodud rütmiliste palade omapära ja ettekandemaneer ei ületa asjatundjate hinnangu kohaselt mitte mingil määral seda keskmist taset, milleni on jõudnud mitmed sajad suurlinnade kuulsamates ja kallimates ööklubides esinevad džässansamblid. Vaevalt küll oli *beatle*'ite raketilaadse tõusu juures määrav seegi asjaolu, et kõik neli noormeest kasvatasid endale väga pikad juuksed ja kammisid need ettepoole kuni kulmudeni. Tõenäoliselt pole määravad ka niisugused detailid nagu sagedane riiete vahetamine esinemiste vältel ja kvarteti liikmete näiline hoidumine abiellumisest, millest ajalehtedes pikalt-laialt kirjutatakse

Noortest koosnev «Beatles'i» kvartett aidati jalgadele targa propagandaaparaadi poolt kindla eesmärgiga — näidata noortele, kuidas igaüht võib ühel heal päeval oodata nurga taga tema saatus, leida teda ja vedada välja virelemisest, teha noorukist lühikese ajaga kogu maailma lemmiku, külvata üle raha, kuulsuse ja võimuga.

Seda massipsühhoosi plahvatust valmistati hoolega ette ajakirjanduse, raadio, televisiooni, heliplaadifirmade ja määndzeride rafineeritud koostööna. Ärimedhed löid operatiivselt kaasa: viivitamatult ilmusid müügile *beatle*'ite-nimelised püksid, lipsud, vestid, sokid, parukad, kammid, kitarrid, hambapasta, närimiskummi, pliiatsid, kleidiriided, tapeedid, pudelikorgid jne. jne.

Tuhanded noored tulevad igale etendusele juba mitu tundi enne algust ühe suure sooviga — lasta ennast kaasa kiskuda. Neile meeldib kõik — et esinejad on noored, et nad ise mõtlesid välja oma laulud, et kvartetile võib kaasa karjuda, et võib oma ebajumalatega samasugust suitsust ja lärmist rasket õhku hingata, et nad hiljem kuidagimoodi suudavad neid ise jäljendada.

Nii nagu kirik ja Hyde Park pidid võimaldama täiskasvanutel vabaneda neid piinavatest mõtetest, peavad perioodiliselt lavale lastavad «Beatles'i»-taolised nähtused võimaldama noortel ennast põhjalikult välja reageerida. Mis aga kõige tähtsam — hõlpsasti kontrollitaval viisil.

Õnneks ei ole Soho veel Inglismaa ega mõned tuhanded *rocker*'id ja *mod*'id inglise noored. Neid tänavatel lõnkumas nähes tulevad meelde Maurice Thorezi sõnad:

«Kui meie, lihtsad kaevurinoored, olime seitsmeteistkümneaastased, siis kandsime kõik terava ninaga kingi ja tantsisime õhtuti baaris tšarlestoni. Täiskasvanud naersid heatahtlikult meie riie-tuse ja tantsude üle. Nad teadsid, et tuleb aeg, millal meil tuleb näidata, et oleme oma klassi väärilised pojad.

Me tõestasime seda, ja mitte halvasti.

Ärge pilgake ega laitke noori! Las nad järgivad moode ja tantsivad moodsaid tantse. Ärge ainult lubage kellelgi petta noorte lootusi, siduda neid ideoloogiaga, mille põhjal neist kergesti võivad saada mõrtsukad või enesetapjad.»

Inglise noorsoo põhimass ei ole õnneks kaugeltki haige ega mürgitatud. Neid, kes seisavad streigipikettides, võtavad osa töötajate miitingutest ja protestimarsidest aatomibaasidesse, ei haara gangsterluse probleemid ega *beatle*'ite *yeah! yeah!* karjed. Tõelisi noori nägime miitingul Trafalgari skvääril, kuhu meid oli kutsunud Peter Stewens. Tõelised inglise noored võitlevad õlg õla kõrval vanemate seltsimeestega õiguse eest tööle, haridusele, kultuurile, korterile — õiguse eest elu igapäevastele suurtele rõõmudele.

Tõeline Inglismaa on õnneks üldse mujal. Tõeline Inglismaa ei ole mitte see 1% elanikest, kes suudavad alla neelata 60% kogu rahvuslikust tulust. Inglismaa on hoopis see 99%, kes peab läbi ajama vähema kui poolega kõigest sellest, mida tal oleks täielik õigus saada terveni.

Trafalgari skväär asub otse Londoni südames. Admiral Nelsoni kõrge obeliski all näeb suuri pronkslõvisid, mille ees end meelsasti lastakse pildistada. Siin on vist küll kõige paremini toidetud tuvid maailmas, kelle nahaalsusel ei näi olevat piire. Purskkaevude juures puhkavad jalgu vormirietuses kooliõpilased.

SISUKORD

Alustades lõppsõnaga	5
Esimesed muljed	8
Rahvusvahelisel kongressil	28
Tsivilisatsiooni kolle	45
Teatriarmastus	67
Parkinsoni seadus tegelikkuses	82
. . . autode õnnistus ja needus	103
East Endis	130
Uued linnad	143
Demokraatlike vabaduste maa?	175
Vanad noored	199

Порт Март Янович
ЧТО УВИДЕЛ АРХИТЕКТОР В АНГЛИИ
Путевые заметки
На эстонском языке
Оформление и иллюстрации автора
Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

•
Toimetaja M. Käbin
Kunstiline toimetaja J. Palm
Tehniline toimetaja K. Timmer
Korrektorid E. Bachverk ja
O. Kajando

Laduda antud 6. VIII 1965.
Trükkida antud 29. III 1966.
Paber 70×108, 1/32.
Trükipoognaid 6,875 + 48 lisa.
Tingtrükipoognaid 13,83.
Arvestuspoognaid 15,36.
Trükiarv 12 000.
MB-02456. Tellimise nr. 844.
Trükikoda «Kommunist»,
Tallinn, Pikk tn. 2.
Hind rbl. 1.12.
Trükipaber nr. 2 — Kohila
Paberivabrik

